Parklandschap Herfte - Wijthmen

Groene vinger



Waar natuur en recreatie samengaan

Het landschap van dit gebied bestaat uit een hoofdgroenstructuur ook wel de “groene vinger” genoemd. Dit zijn groene verbindingen tussen de stad en het buitengebied. In dit gebied bevindt zich een variatie aan landschapstypen. Zo is er de Wijthmenerplas wat naast een recreatieplek ook een habitat is voor een tal van soorten. Denk aan ijsvogel, fuut en zeldzame gasten als de parelduiker. Deze soorten jagen onder water op de diverse vissoorten die hier leven als de stekelbaars, rietvoorn en zeelt. Ook vormt de plas in de nachtelijke uren het foerageerhabitat voor de watervleermuis.

In het gebied bevindt zich ook rietmoeras. Het rietmoeras vormt voor een tal van soorten een perfect habitat. Soorten planten met de toepasselijke naam als moeraskartelblad, moerasandoorn en gevlekte rietorchis zijn hier te ontdekken. Wie goed oplet kan ook hier een kleine schuwe watervogel zien genaamd de dodaars. De dodaars is de kleinste futensoort van Nederland. Andere opvallende vogelsoorten die hier voorkomen zijn de blauwborst en baardman. De blauwborst leeft in dit soort vochtige gebieden met een gevarieerd landschap, zoals de overgangszone tussen moeras- en bosgebied.

Gebiedsfoto (Google)



Ringslang (G.J. Assink)

Door de aanwezigheid van water en waterplanten vormen de moerassen geschikte plekken voor libellen. Naast algemene soorten als de viervlek en glassnijder zijn ook de zeldzamere noordse winterjuffer, beekrombout en sierlijke witsnuitlibel hier waargenomen. Ook de zeldzame grote weerschijnvlinder is er gezien.

Een andere vochtige plek in het gebied is het rabattenbos langs de Kroesenallee. Een rabattenbos ken herkend worden aan de lange greppels en een verhoogde strook. De greppels vangen regenwater op en houden het tijdelijk vast. De combinatie van natte en droge delen maakt het geschikt voor amfibieën, zoals de bruine kikker. Wegens het ontbreken van vissen is de kans om opgegeten te worden als dikkopje een stuk kleiner. Al is er wel een echte rover aanwezig in het rabattenbos en dat is de ringslang. De ringslang is eveneens watergebonden. Voor het leggen van eieren is het belangrijk dat er in omgeving bladhopen en of composthopen aanwezig zijn. Ook zal de ringslang zich thuis voelen in het rietmoeras. Nederland kampt met een toenemende verdroging door het verlagen van de grondwaterstand. Rabattenbossen zijn nog zelden echt vochtig.

Naast natte bossen zijn hier ook droge bossen. Er is zoveel variatie in het gebied dat alle zeven van de in Nederland voorkomende marterachtigen hier zijn waargenomen. De grootste soort hiervan is de das. Gebieden als deze zijn uitermate geschikt. In de droge bossen bevindt zich de veilige burcht van de dassenfamilie waar ze overdag in verscholen zitten. Als eenmaal de schemering komt trekken ze vanuit hun burcht naar de velden toe. Hier wordt gezocht naar allerlei soorten voedsel, maar vooral in de graslanden naar insecten(larven) als emelten en engerlingen.

In dit gebied zijn er niet alleen veel putters in de houtwallen en op boerenerven te vinden, er bevindt zich namelijk ook een golfbaan binnen dit deelgebied. De baan kent door ecologisch beheer bloemrijke graslanden en vele vogels, waardoor de baan hoge natuurwaarden heeft.



Gebiedskenmerken

Oppervlakte	862,2 ha
Functie	natuur
Bodem	zand, zavel en klei
Overige	

Het Landschap

Het landschap van Herfte Wijthmen, dat hier de maat heeft van een "metropolitaan park", is een parklandschap en maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur, ook wel groene vinger genoemd, van Zwolle. Dit deelgebied is heel divers en bestaat uit boerenland met boerderijen, landgoederen (als De Helmhorst, Boschwijk, Landwijk) met bossen en graslanden, recreatie en bewoond gebied. De Westerveldse Aa, vormt samen met kleiner beekdalen in afwisseling met dekzandruggen een zeer gevarieerde bodem (zand, veen en klei). Ook metershoge rivierduinen in het heel oude Erfgenamenbos en bij Herfte zijn specifiek voor dit gebied.

In de jaren ‘70 is ten behoeve van de bouw van wegen en dijken zand gewonnen en is de Wijthmenersplas ontstaan. Tegenwoordig is het een druk bezochte recreatieplek waar gedurende het jaar duizenden recreanten te vinden zijn. Ten noorden van de plas bevindt zich een golfbaan waar een unieke vorm van natuur te vinden is. Door het gebied heen loopt sinds 1880 een spoorweg.

In het deelgebied bevinden zich de buurtschappen de Herfte, Veldhoek en Wijthmen. Sporen laten zien dat er bewoning is geweest sinds de jonge steentijd.

De variatie die het gebied kenmerkt is terug te zien in de biodiversiteit. Met 2.177 aantal waargenomen soorten is het een vna de meest diverse en soortenrijke gebieden in gemeente Zwolle.



Spreeuwen in een stal
(G.J. Assink)



Groene specht (IStock)



Kleine parelmoervlinder
(E. Witter)

Kleine doch drukke dorpjes

In de tuinen zijn verscheidene vogelsoorten te vinden. Naast de bosvogels die vanuit de nabijgelegen bossen de tuinen bezoeken, zijn er ook de meer typische tuinvogels te vinden. Merels nestelen maar al te graag in een tuin waar een struik of haag beschutting biedt. Dichte begroeiing in de tuin of tegen de schutting is perfect voor deze soort. Een vogelhuisje in de tuin zal dan weer een uitkomst bieden aan de mezensoorten als de koolmees. Mezen zijn namelijk echte holenbroeders en maken graag gebruik van nestkastjes.

Huizen worden niet alleen door mensen bewoond, ook de huismus maakt graag gebruik van bebouwing door te nestelen in muuropeningen of ruimtes onder de dakpannen. Groene tuinen zorgen dat deze soort voldoende voedsel als zaden, insecten en bloemknoppen kan vinden. Deze koloniebroeders blijven graag bij elkaar en nestelen jaarlijks op dezelfde plek. Ook vleermuizen maken graag gebruik van onze huizen. De stootvoegen in woningen bieden perfecte verblijven voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger, maar een kier onder de dakpannen is ook geschikt.

Het leven in de wei

Het korte gras van het boerenland in combinatie met oude bomen in de omgeving maakt het een zeer geschikte leefomgeving voor de groene specht. Oude bomen hebben sneller gaten en holtes, waar nesten worden gebouwd door deze soort en op het korte gazon wordt gezocht naar voedsel. Wie goed luistert kan het typische “gelach” van de groene specht horen. Waar de groene specht meestal alleen te zien is, zijn het de spreeuwen die vaak in grote getalen de weilanden en grasvelden afspeuren opzoek naar insectenlarven. Naast de graslanden worden soms zelf stallen bezocht door een kolonie spreeuwen.

De delen waar extensief beheerd wordt, kunnen kruiden groeien waar insecten van profiteren. In het gehele gebied komen algemene dagvlindersoorten voor maar ook minder algemene soorten leven hier.

Eén van de belangrijkste voorwaarden voor het voortkomen van specifieke soorten is de aanwezigheid van de waardplant. Zo groeit hier het akkervioolt je en dit is de waardplant van de kleine parelmoervlinder. Deze kustsoort kan grote afstanden afleggen en komt zo in dit gebied zwerven.

Andere planten die hier te vinden zijn, zijn typische akkerplanten als akkerdistel, akkerereprijs en akkerklokje. De veelvoorkomende akkerdistel is een ontzettend waardevolle plant vanwege de nectar. Soorten als de distelvlinder, dagpauwoog en akkerhommel bezoeken de bloemen van de akkerdistel dan ook graag.

Daar waar rondom de boerenerven nog rommelhoekjes te vinden zijn met bijvoorbeeld een stapel snoeihout kunnen marterachtigen zoals de wezel en steenmarter hun verblijf hebben. Deze marterachtigen jagen op kleine knaagdieren en helpen om deze populaties in toom te houden.

2.177 WAARGENOMEN SOORTEN (zoals bekend in Nationale Databank Flora en Fauna)

0 — beste deelgebi… 2.177 … 905

Vogels (176 waargenomen)

Baardmannetje	Huismus
Blauwborst	IJsvogel
Dodaars	Rietzanger
Draaihals	Roodborsttapuit
Groene specht	Spreeuw

Vleermuizen (12 waargenomen)

Bosvleermuis	Rosse vleermuis
Laatvlieger	Ruige dwergvleermuis
Meervleermuis	Gewone dwergvleermuis
Watervleermuis	Gewone grootoorvleermuis

Zoogdieren (24 waargenomen)

Boommarter	Otter
Bunzing	Ree
Das	Steenmarter
Haas	Vos
Hermelijn	Wezel

Reptielen, Amfibieën & Vissen (30 waargenomen)

Baars	Gewone pad
Bastaardkikker	Kleine modderkruiper
Bermpje	Kleine watersalamander
Blankvoorn	Rietvoorn
Bruine kikker	Ringslang

Dagvlinders (27 waargenomen)

Atalanta	Eikenpage
Bont zandoogje	Grootdikkopje
Bruin blauwtje	Grote vos
Dagpauwoog	Hooibeestje
Distelvlinder	Kleine parelmoervlinder

Libellen (40 waargenomen)

Beekrombout	Grote keizerlibel
Bloedrode heidelibel	Noordse winterjuffer
Bruine winterjuffer	Sierlijke witsnuitlibel
Gewone oeverlibel	Viervlek
Glassnijder	Vuurlibel

Overige Ongewervelden (903 waargenomen)

Akkerhommel	Blindebij
Appeltak	Bloedcicade
Berkeneenstaart	Boomhommel
Bessenglasvlinder	Boomsprinkhaan
Bessenwants	Bossteekmier

Vaatplanten (581 waargenomen)

Akkerdistel	Gevlekte rietorchis
Akkervioolt je	Kleine zonnedauw
Blauw glidkruid	Moerasandoorn
Boswilg	Moeraskartelblad
Dubbelloof	Zomereik

Overige (384 waargenomen)

Amaniet	Roetkluifzwam
Baardige melkzwam	Roodvoetknotsje
Berkenridderzwam	Schaapje
Bleke elzenzompzwam	Slijmerige blekerik
Leemstippel	Sneeuwzwammetje

Wat zijn de natuurwaarden?

- Het grote oppervlakte van dit gebied vormt een natuurwaarde. Hierdoor is het een grote, brede overgang tussen het bewoonde gebied en het buitengebied. Soorten die hun verblijf hebben in de steden kunnen hier foerageren. Daarnaast vormt het gebied een groene migratiezone voor allerlei verschillen soorten.
- De natte omstandigheden zorgen voor een variatie aan specifieke habitatten en daardoor neemt de soortenrijkdom toe. Zo zijn er rietmoerassen, is er open water en zijn er vochtige bossen.
- De bossen in de omgeving zijn van belang voor bosgebonden soorten. De oude dode bomen in de bossen zorgen voor nestgelegenheid voor verschillende holenbroeders. Maar ook omgevallen bomen zijn van grote waarde, voor verschillende schimmels, mossen en insecten.
- Nederland zoemt geeft voor dit gebied aan dat het geschikt is voor soorten als grote klokjesbij, pluimvoetbij en gewone slobkousbij. Deze soorten maken ondergrondse nesten in droge zandgronden.

Wat zijn de kansen?

- Meer ruimte bieden aan nieuwe voorzieningen voor extensieve en amfibische recreatie, zoals het aanleggen van bos en recreatieplassen. Deze voorzieningen gaan hand in hand met natuurontwikkeling.
- Het behoud en ontwikkelen van een gebied waar donkerte en rust prioriteit is. Dit is van groot belang voor veel planten en dieren en vormt een enorme natuurwaarde naast een (drukke) stad.
- Stimuleren van extensieve landbouw en omslag naar biologische landbouw, het uitbreiden van het ecologisch randenbeheer en natuurvriendelijke akkerbouw.
- Optimaliseren van het ecologisch beheer van de natuur-stroken op de golfbaan zal de natuurwaarden doen verhogen.

Thema	Vermenigvuldigingsfactor
Bebouwing	1
Tuinen en erven	2
Natte omgeving	3
Groene buitenruimte	3
Verharding	1

“Ambassadeur” van dit deelgebied: de das

Das (V.R. Jeronimus)



Dassentunnel (Econsultancy)

Basisvoorwaarden ambassadeur	Verbetermaatregel voor de ambassadeur
Voortplanting:	Het aanbieden van nieuwe plekken voor burchten, door het aanleggen van grondhopen of creëren van open, zandige delen in bosrijke gebieden. Het liefst worden deze plekken gerealiseerd in de omgeving van graslanden.
Verbinding:	Dassen verplaatsen zich graag door beschutte landschapselementen, zoals hoog gras; houtwallen en heggen. Door het aanplanten van heggen en houtwallen, kan deze soort zich beter verplaatsen door het gebied en worden leefgebieden vergroot.
Veiligheid: één van de grootste bedreiging voor dassen is sterfte door verkeer.	Door ecopassages rond de wegen en spoorwegen aan te leggen, kan de das zich veilig verplaatsen.

De “ambassadeur” van het gebied is de das. Deze soort is gekozen als vertegenwoordiger omdat dit deelgebied het optimale leefgebied vormt. Net als alle anders soorten heeft de das behoefte aan voedsel, voorplantingsplekken, veilige plekken om te rusten, vocht en verbindingen tussen de verschillende delen van het leefgebied. Als het goed gaat met de ambassadeur kunnen veel andere soorten meeliften op zijn succes.

Econsultancy Zwolle